

﴿ تنبیہ ﴾

صبی نو تعلیمنی تمبیز حررفی وترکیبات بسیره گه اقتدار حاصل
 ایتدکک فوم معنی ومطالعه عباراتقه ارشاد لازمدر * تاکه محض
 عبارات خواندغه رغبت ایدوب مقصوداهم اولغان فهم وادراکدین
 حروم قالمسونلر اوقودین غرض فهم ایدکبنی آنکلاسونلر . وکم کم
 مدار کلرینه وسعت وقوالرینه شدت ویرسونلر . لهذا آنلرننک
 مألوفلرینه قریب عبارات ایله مدار کلرینه مناسب معانی جمع ایدلدی .
 معلملرده قصور اولدقک صبیتنک بعض فوائد دینبه ومنافع ادبیه دین
 آگاه اولمقینه معین اولقی کبی دائره فهمینی توسعه ده ده خادم بولسه
 کرک . وتمبیز حررفی واقندار ترکیبات غرضی ایچون سابقا یازلمش
 « سوادخوان » ایچون « تکمله » نامینه لایق کورله در .

﴿ سوادخوان تکمله سی ﴾

(جزء اول)

مندرجاتی : اوقومق ، یازمق ، آنکلامق . بیکلمک ،
 دین تانومق ، خلق توزایتیک ، ادب اوگرنمک .
 عالم جان البارودی

قرانده دومبر اوکی ننگ مطبعه سنک طبع ایدلدی
 ۱۳۲۱ نه ده

Дозволено Цензурою. С.-Петербургъ. 30 Сентября 1903 года.

КАЗАНЬ.

Типографія Б. Л. Домбровскаго

1903.

اعوذ بالله من الشيطان الرجيم

بسم الله الرحمن الرحيم

سوادخو انلق = يا كه مكتب خو انلق وظيفه سي يدي
 توري معرفت بر له حاصل بولور بر نچيسي او قومق *
 ايكنچيسي يازمق * او چانچيسي انكلامق * دورتنچيسي
 بيكلهك * بشانچيسي دين تازومق * آلتانچيسي خلق توز ايتمهك
 و ادب او گرنهك * يدنچيسي خبر دارلق يعنى هر توري
 نرسه دن بلوملى بولمق * اگر هر قايدو بالا مكتبه مذكور يدي
 توري نرسه مى حاصل قيلسه چين او قوعان بالا بولور *
 خلفه سي الدنده اينك سويوكلى شاهرد بولور * اتاو اناسى
 قاشندن، اينك قدرلى و يار اقلي بالا بولور * و باشقه كشيلىر
 آراسندن ده بيك ماقتاو لى بيك محبتلى بالا بولور * هر كم انى
 الدنده و ارتندن، ياراتوب و ماقناب سويلر * يخشيلقغه
 آى اورنك ايتوب توتار * هر كم اول بالا غه رحمت او قور

و تحسین ایتور * اگر بر بالا مذکوریدی توری اشدہ
 یالقاو لانسہ ہر قایوسینی حاصل ایتار گہ طر و شمسہ بیک
 ماقتاوی بالا بولہامس * خلفہ سن کوزندین تو شار * آقا
 و آناسی اول بالائی بیک یار اتماسہ لار * بالاغہ بلدر مسہ لردہ
 کونکالرنندین رنجوبیرہ رلر * یات کشیلردہ آنی یمان
 کور رلر * فلان کشیننک بالاسی نچار بالادیوب یمانلاب
 سویلرلر * یخشی او قومی دیوب غور لار لار * جونلب یازو
 یازمی دیوعیب ایتارلر * او قوغانینی کتابی ایتکانینی
 آنکلامی اغزی ایتکانینی قولاغی ایشتمی دیو کولسکی
 ایتارلر * او قوغانینی انوعطوب بتورگان دیوب مسخرہ
 ایتارلر * دین کیرا گینیدہ بلہمی بیگرک جیماولی قالغان دیوب
 کیستورلر * ادبسنز جونسنز نرسہ دیب سویلب شاو ایتارلر *
 نچارلتنہ آنی اورنکککہ توتارلر * هرکم اوزبالاسیننی فلان بالا
 کوک بولمہ و آنکا یقین بارہ کورمہ دیوب اول بالادین
 قورقتورلار * و آنی غافل کشی ہیچ نرسہ دین خبری یوق
 دیو بیک توبان سانارلار ، و یمان آتینی صاتارلار *

تہرین

مکتبہ او قوغانندہ نیچہ توری اشلرنی حاصل ایتوگرک ؟

۴ تحسین کور کام سانامق

بَابُ اَوْ قَوْمِ وَيَزُو تَانُومِقْ

يَزُو اَوْ قَوْمِ بِيكْ كِرْ كَلِي اَشْدِرْ * هِرْتُو زِي يَزُو تَانُومِقْ
طَرَشْمِقْ كِرْ ك * باصقان كِتَاب بُولْسَه دَه قَوْل بَر لَه يَزُغَان
كِتَاب بُولْسَه دَه تَانُومِقْ كِرْ ك * اَوْ قُورْ غَه وَ تَانُورْ غَه اَوْ گِرْ نَمِگَان
كَشِي قَوْلِينَه صَحْف شَرِيفِ اَلْوَبِ اَوْ قِي بِلْمَس * وَ بَر كِتَا
بَنِيدَه اَوْ قُورْ غَه قَادِر بُولْمَس * اَتَا سَنَدِين يَا كَه بَا لَاسَنَدِين
يَا كَه تُو غَانَدِين يَا كَه دُو سَنَدِين كَلِگَان خَطْنِي رَا حَتْلَنُوبِ
اَوْ قِي اَلْمَس * مَلَا غَه يَا كَه بَا شَقَه يَزُو تَانُومِقْ كَشِي گَه بَارُوبِ
جَالَنُور * وَ اَنكِر اَوْ قُوتُور * خَطْنِ سِر سُو زَلِر بُولْسَه اَوْ لَخَطْ
اَوْ قُوعَان كَشِي بَلُور * اَوْ لَسِر خَلْقَه فَاش بُولُور قَايَسِي
چَا قَدَه بُو يَزُو تَانُومِقْ كَشِي نِي مَسْقَل اِي تُو ب يَالغَش
اَوْ قُوب بِي رُور لِر * بُو كَشِي خَلْق اَرَا سَنَدِ كَلِكِي بُولُور وَ هَم
زِيَا ن كُور ر * شُونَد اِي وَ قَتْلَر دَه يَزُو مِخْشِي تَانُومِقْ غَانِينَه

۱ مصحف شريفی کلام شريفی يازغان الوغ کتاب *

بونلرني حاصل ايتمکان بالانچوك بولور ؟

ايندى حاصل ايتوگه طرشوكر كى ؟

حاصل قبلغان بالانچوك ؟

خلفه آلدنده نيچوك ؟

آنا آناسى آلدنده نيچوك ؟

خلق آلدنده نيچوك ؟

بيك او كنور * حتى قار تايعاج بولسه ده يانگادين
 مدرسه كه گروپ او قوقچى بولور * او قورغه وقت تابسه
 ذهنى و آنكى يخشى تورسه او قورلا * اما وقت بولمسه نى
 اشلر * ذهنى تارالغان بولمسه نى قيلور * قورنى او كنو چره
 قالور * ياز و تانوغان كشيپنك اشى يخشى * او قورغه
 او گرنگان كشيپنك اشى بيك راحتدر * تلامگان قتلده
 قولينه مصحف شريف آلوب تلامگان يرنبن آچوب
 اوقيدر * او قوغان اچون برقات ثوابلى بولا * كلام شريف
 ياز وينده قاراغان اچون ايكنچى قات ثوابلى بولا *
 او قوغان صايون ايكي شرفات ثوابلى بولا * وهم ايستگان
 كتابينى آلوب اوقى * شريعت و مسئله كتابلرينى
 اوقوب كرك مسئله سنى بله * توارينخ و حكايات
 كتابلرينى اوقوب عبرتله و لذتله * آقا اناسندين
 ياكه بالاسندين كلگان خطلرنى و باشقه دوست و ايشندين
 كلگان خطلرنى راحتلنوب اوزى اوقى * كشى ايشكينه
 باروغه محتاج بولمى * دفترلرينى اوزى قاراب

(۲) توارينخ برونغير ننگ مكاتلرى و حاللرى *
 (۳) عبرت برونرسه دن عقل آلو *
 (۴) لذت برونرسه دن خوشلانو *

آنکلی * کشیگه اشانب آلدانب قالبی * سرلرینی کشیگه
 فاش ایتوگه حاجت قالبی * های یازو تانومغانلق قیون
 اش چیتون اش دیب حسرت کورمی * یازو تانومغان
 کشیلرننک حاللرین کورب آنلرنی قزغاناده اوزحالی
 ایچون الله غه شکر ایته * یازو تانوغان کشی * راحتدر
 بارچه اش * یازو تانوهس غافلدر * بارچه اش مشکدر *
 * فصل * بالالرنی اوقورغه و یازو تانورغه مکتبده
 اوگراتالر * مکتب بالالرننک بختینه سالونغان ایودر * بلکه
 بارچه الوغ و کو چکننک فایده سی ایچون بولغان یردر *
 دنیاده اینک نورلی و کورکام اورن بیت الله دن قالامکتبدر *
 مکتب معرفت ایویدر * مکتب بخت و دولت باغچه سیدر *
 مکتب عقل و هنر چشمه سیدر * مکتب ادب و تربیه اورنیدر *
 ایرته ثرو ب چاینکنی اچکچ سکز ساعتده بازارغه یاباشقه
 یرگه بارهق بولب اورامغه چقسانک ادبلی و عقللی بالالرننک
 مکتبکه بارغانلرینی کوررسنک هر قایوسی قرآن و کتاب
 بوغچه لرینی باشلرینه کوتارمان بولور * آنده موند
 قاراما نیچه توغر یغنه بارلر * او چراغان کشیگه تعظیم برله

السلام عليكم ديوسلام ویرر لر* اول کشیلر وعلیکم السلام
 دیوب بونلرننک سلاملرینی آلورلار* وهم بوبالالارغه
 کونکلری راحتلنوب خیر دعاء قیلوب کیتارلر وچیتدان
 کورگان کشیلرده بو ادبلی بارغان بالالارنی کورب حیران
 بولوب قالورلار* بیک انصافلی و ادبلی بالایکن دیوب
 بر بر سیننه کورساتشوب بوبالانی ماقتاشورلار* بوبالالار
 مکتب ایشکینه یتکاچ اولوغراقلری آلدین و کوچکلری
 آرقادین تزلشوب مکتب اچینه کورلر* او چراغان کشیلرگه
 وهم خلفه لرینه تعظیم برله سلام ویرر لر* وهر قایوسی
 طشقی کیوملرینی تیوشلی اورنینه اورناشتورغاچ
 اورلریننک درجه لرینه کوره بولغان اورنلرینه
 اولتوررلار کایچه گی سبقلرینی ظنکلاتوب ایکنچی
 سبق آلهق اجتهادنده بولورلار* او قورغه بلورگه
 ادبلی بولورغه طروشقان بالالرننک مکتبه
 کلگاندی حاللرینی وروشلرینی آنکلاغانسندر*
 اول بالالر مکتبه چاغنده بیک چونلی اولتوره لار*
 وبلورگه وآنکلارغه طرشوب خلفه ایتکانگه

(*) السلام عليكم الله نيك سلامی ورحمتی بولسون سزگه ديمك
 (۲) وعلیکم السلام سزگه ده الله نيك سلامی ورحمتی بولسون ديمك*

بيك قولاق سالوب طنكلايلر * بربرسي برله برده
 سويلشپيلر او يناميلر و كولوشه پيلر * و برده وقتنى بوش
 او تكارمپلر * خلفه او قورغه قوشقانده او قيلر * ياز ارغه
 بيورغانده ياز الار * صولو آلو «تنفس» ۲ وقتنده وقار ۳
 و ادب برله مکتبدین چغوب مکتب ايشك آلدنده ياكه باغچه
 سنده يروب صولو آلاار و حال ايتهلر * ايرته گى سهدتنى
 كامل او چ ساعت او قوغاچ خلفه اذن و يرگاچ ايشوقه اينچه
 خلفه لر ينده سلام و يرب ادب برله مکتبدین چغوب کيتالر *
 مکتبدین او يگه قايتقانده دخى ادب برله يوريلر * ايکيشر
 ايکيشرتزلشوب درجه سى يوقارى بولغان آلدین آندین
 توبانرا گى آننك آرتندین تزلوب اينك توبان درجه
 ليسى اينك اخيردين يروب او يگه کيتارلر * او زندین
 الوغ درجه ده بولغان بالادین بربالاده آلفه چقهى *
 او يلرينه قايتوب کرگانده آتا آنالرينه و باشقه
 قرنداشلرينه سلام و يروب کرهلر * ايندى اشبو
 روشده يروب او قوغان بالالربيك تيز زمانده
 يازو اوقى باشلپلر * برريل او تکاچ يخشپيغنه قرآن
 او قيلر * باصهه کتابلرنى يخشى تانپلار * آزمازيانوده

(۲) تنفس اش آراسنك بر آز صولو آلوب ترو ۳ وقار آقرونلق

یازغالیلار* ایکی یل بولغانده تجویدبر له قرآن اوقیلر*
 باصمه و یازمه کتابلرنی بیک یخشی تانیلار* و هم
 اوقوغانلرینی اوزلری آنکلاب بوبالار سو یلب ایتوب
 بیرالر* و هم شاقتهای درستلب یاز و یازالار* بوبالالارننک
 حاللرینه قاراغان و کورگان کشی تحسین اوقورلق بولا
 بربالالایته: مکتبده جونسر بالاده بولا* بزیننک آرامزده
 بربالابار قایسی کوننی مکتبکه کیلا قایسی کوننی
 کیلمی قالالا* کیلمی قالغان کوننی خلفه بزنی اول مالایینی
 آلورمه یباره* بزانی اورامده اویناب یورگان یرندین
 توتوب اوستراب مکتبکه آلوب کیلامز* کورگان کیشیلر
 اول بالالی یمانلاب سوگوب قالالار* قاراسین بونچار مالایینی
 جونسر مالایینی سبقدین قاچقان، بالالار مکتبکه اوستراب
 آلوب بارالاردیوب بر برسینه ایتشوب قالالار اورام
 بوینچه مسخره بولوب کیله* مکتبکه کرگاج نیک کیلمدنک
 دیو خلفه سور اغاچ برسوزده ایتته آلی توبان تابا قاراب
 تلسز بولوب تیک توره* خلفه آنی برده قوزغالمایینچه بر
 ساعت آیاغینه باصوب تر و غه قوشا* برساعت بیستی
 قزاروب کوزی یاشارب قادا قلاغان باغانه کبی بولوب

توره * هر کرگان چقغان آنکتابا قاراب اوته * جیون خلق
 آراسنده * سخره بولوب قالا * ینه بر بالا بارکشینگه بیک
 زیان تیکوره * مکتبکه کیلئانده کیتکانده تنفس و قتلر نده
 کوچی یتکان بالالرنی رنجوته یولده اوینی سلام بیره بلهی
 کورده چغوده یوروده ادب ساقلامی وهم هکتبده خلفه
 کورمانده بالالرننک باشلارینه صوغا یایسه تورته
 یاکفشلرینی تیبوب یباره یاباشقه تورلی زیان کیتوره
 آنکباریمزده رنجیمز * قایسی چاقده خلفه گه ایتوب جزا
 بپیردرامز * بو نچارمالایلراوزلریده آلهه بارمیلار * نیچه
 یلدرین بیری او قوب یاز وتانی آلمیلار * یازه بلمیلر مکتبده
 بونلردین * سخره آرتقه قالغان بالا یوق * هیچ امتحانده
 مکافات آغانلری یوق * هیچ کهمدین رحمت ایشوتگانلری
 یوق * بوبالالارننک بولای نچاررو شده بولولاری
 بختسزلکارینه قارشیدر * آندای بالا آتا آناسینه ده جفا
 ویات کشیلرگه ده جفا * آندی بالادین الله ساقلاسون آمین

فصل

مکتبکه تعلقلی نرسه لر: «مکتب» دیوب کوچک بالالار
 اوقی ثورغان ایوگه ایتهلر * نادان خلق بوزوب مفتک

دیوب یا لغش ایته لر «مکتب» باشده عرب سوزیدر
 ایسکی زمان عربلری مکتبهکه «کتاب» دیوبده ایتکانلر
 الوغ کشیلراوقی تورغان ایونی «مدرسه» دیلر مکتب برله
 مدرسه بر بر سیننه باشقه بولا * قایسی چاقده برگه بولغانده
 الوغ لر آراسنده یورورگه یاش بالالارغه اونکایسزراق
 بولا * الوغ شاگردلر گاده بالالار تاوشی بیک راحت بولمی
 هرکون آلا تورغان سبقه «سبق» دیگان کبی «درس»
 دیوبده ایته لر * درس و سبق بیره تورغان کشینی «معلم»
 دیلر * درس و سبق آلوچی کشینی «متعلم» «شاکرد»
 «تلمیذ» دیلر * سبقداش شاگردلر ننگ هر برینه
 «شریک» کو بیننه «شرکاء» دیورلر * الوغ شاگردلر گه
 درس و یورورچی باش معلمنی «مدرس» مدرس دن
 تو بانرک و مدرسکه تابع بولغان معلمنی الوغ بولسه ده
 کوچک بولسه ده «خلفه» دیورلر * مدرس ننگ درس ویره
 تورغان اورینی «درسخانه» دیورلر * خلفه دین آغان
 سبقنی یا که آلا چاق سبقنی او گراتو چیننی «مکرر» دیورلر
 مدرسه ننگ بولمه لرینی «حجره» دیورلر * حجره بعض یرده

چارشاو لربرله بولونگان بولا * چارشاو لرنی کوتار گاج
 مدرسه مسجد کبک بولمه سزکینک ایو بولوب قالا * همه
 کشیننک فی اشلگانی او قوغانی او قومغانی کورنوب توره *
 مصر استانبول بخار شهرلرنده مدرسه حجره لری تاش برله
 بولونگان * بر حجره دین قچقرغان آواز ایکنچی حجره گه
 ایشد لورلک توکل * آنکلاب و طنچلاب او قیسی کلگان
 کشی ایچون آنلرننک دستوری یخشیراق بولور *
 * فصل * هر بر مسلمان اولنده قریه سنده «مکتب»
 بولغان کبک بریا که آرتغراق مسجد بولا * هر تاو لکده
 بش مرتبه اذان ایتوب الله تعالی غه عبادت قیلار *
 یعنی ایرلر مسجد که جیولوب بش وقتده جماعت بولوب
 نماز او قیلر * خاتون و قزلرا اذان ایتکچ ایولرنده برم
 برم نماز او قیلر * مناره غه منوب اذان ایتوچینی «مؤذن»
 دیلر نادان کشیلر «مزن» دیو یا لغش سویلیلر *
 جماعت نمازنده تروب خلیقنی ایارتکان کشینی «امام»
 دیورلر * جمعه نمازنده منبرگه منوب و عطا ایتوچینی
 «خطیب» دیورلر باشقه وقتده ترکیچه کتاب اچوب
 یا که کونکلرن کتاب سویلا وچینی «واعظ» دیورلر *

مسجد و مدرسه فی پاکلاب چوب و چار لرینی سبروب
 تر و چینی «فراش» دیورلر * قابقا و ایشکارینی قار اوچی
 و بیگلا و چینی «بواب» دیورلر * مسجد و مدرسه ننگ
 کرک و یاراغین قاراب حاضرلو چینی «ناظر» دیورلر
 بولوشو چینی «معین» دیورلر *

* فصل * مسجد و مدرسه و مکتبلر فی قایو یرده بر یخشی
 بای یالغوز غنه صالدره * قایسی یرده کوپ بایلر جیولشوب
 صالالار * قایسی اوللرده فقیر کشیلرده طرشوب طرماشوب
 جیولشوب اوللرینه کوره یارارلق ریاسز غنه بر مسجد
 صالالار * ایکی اوچیل اوتکاچ بالالار نادان قالهاسون
 دین کراکین بلسونلر، یاز و تانوسونلر دیب قایغرشوب
 جیولشوب بر مکتب ده صالالار * ملا اول مکتبده بالالار غه
 اوزی سبق بیره * اوگراتور گه و هم ملاغه او قوتشور غه
 بر خلفه ده کیتورالر بوسی بیگراک فائده لی بولا * قایسی
 یرده بای کشیلر مدرسه فائده سینده دیوب و صیت قیلالار *
 آز بولسه ده کوپ بولسه ده بوییک یخشی اش بولا *
 کوپ کشیلر ننگ و صیتلر ندین کوپ آچه جیولا * اول

(*) وصیت اوزی اولگاچ قبلور غه قوشقان اش *

آقچه دین کړک اور نغه مدرسه و مکتب صالحه الار* و هم
 توزغان یرلرینی توزایتدرالر* او طونغه کوه رگه شمه
 توتالار* بو علم فائده سیننه وصیت قیلو بارچه وصیتلر دین
 آرتغراق و خلقغه فائده لیراق بولادر* و قایو یرلر ده
 مسجد و مدرسه فائده سیننه دیوب آقچه جبالار* جمعه
 نمازلرنده و باشقه جیونلرده بریخشی آدم «مسجد و مدرسه
 فائده سیننه علم یاردمینه» دیو قچقرا ده بریا ولق جایه یا که
 برصاوت قویا* خلق بارده قزغوب همتلرنچه و کونکلمری
 یتکانچه آقچه تاشلایلر* قایسی بش تین قایسی اون تین
 قایسی یکره می تین قایسی برتنکه قایسی اوچ تنکه صالا* فقیر
 یرلرده بررتین ایکیشرتینلب صالالار* اطننه صاین شولای
 جیا جیا کوب آقچه جیولا* اول آقچه لرینی برایشانو چلی
 کشی آر قیلی بانکا گه صالوب قویالار* آنده آز بولسه ده
 آرته توره* بوییک اونکای یول بیرو چپیکه بیک آسات
 برده بلونمی قالا* و هم فقیر کشیلرده بیش اون تین آقچه لری
 علم یاردمینه کروب بیک زورثو ابلی بولالار یخشیلرنک
 «کوب تکورسه کول بولا» دیگان سوزلری بیک درست سوز
 کوب کشی کوب و قتده آز بپرسه لرده کوب آقچه جیولا*

قايويرلرده مونكا اوخ شاشلى ينده بر يخشى رسم بارايكن *
 خلق قونا قغه چيولسه لر يا كه طويغه چيولسه لر صيلانوب
 بولغاچ آرادين برسي ايتنه ايكن «اي قرندا شلر او ز نفسه زني
 صيلاق يخشى بولدى او زمز قرندا شلر دوستلر
 چيولغانمز او شبو مجلسده دين فائده سينه برانش قيلايق علم
 ياردمينه برهمت قيلايوق» شول سهوزني ايتكاج خلقنك
 كويبي بيك يخشى ديوب بر ياولق جايوب هر باقدين آچه
 صالاباشلايلر «قايسى خلاق فراق تورسه ده اويالغاندين
 بش اون تين صالا * قايسى همت ايتوب «بز نفسكه
 بولشوب گناه اورنغاده اله نى چا قلى آچه بتورامز يوق
 يرگاده اسراف ايتامز بو بيك كيرك اش گناهلر مزغه
 كفارت بولسون» ديوب بر تنكه يا كه آرتو غراقده صالوب
 قويا * بيك يخشى ايتنه عقلى جيته بارك الله

﴿ فصل ﴾ مسجد مدرسه تريبه قيلولار و مونداي يخشى
 اورنغه آچه توتولار مالغاد، قاريدر ﴿ قايسى كشينك
 مالى بيك حلال بولسه يخشى اورندين كسب ايتكان بولسه
 آنك مالنده دين و علم يولى ايچون الوش كوب بولا ﴿
 اول كشيگه ماليني يخشى اورنلرغه صرف ايتونصيب بولا ﴿

اگر بر او ننگ مالی شبهه‌لی باچراق مال بولسه اول مالده
 یخشیلق ایچون الوش آز بولا * صرف قیلایم دیسه ده مدرسه
 و دین یوللرینه صرف قیله آلمی * یوق اورنلارغا کو برك
 کیتته * آندای مال دین کورمان فائده سی اوزیننک دنیا ده
 بیگان اچکانی کیمانی بولا * آخرتنده اول تورلی مال دین
 زیان دین باشقه فائده کور مسلك بولا * اوزندین صونک
 بالالریده بیک فائده کور میلر * کوبسونچه اسراف
 قیلوب تیز بتورالر *

* فصل * بعض آدملر مکتبده او قوغان بولمی *
 زور ایغاچ او قوننک یاز و تانوننک کور کلگینی بله باشلی *
 او قوماقچی بولوب اوینه بر خلفه چاقروب بیک طرشوب
 او قورغه توتونا * وهم بر یولی یاز و او گرانور گره کور و شه * خلفه
 یخشی توغری کلسه اوزیده طروشسه ایکی اوچ آیده
 چیبار گنه اوقی باشلی وهم یازه باشلی * جای راحتلنوب
 کیتته اله نیندای زور دولت تابقان کبک بولا * نیک
 راحتلنمسون نادانلق اول کشینی جدا تکن قرآن حرفلری
 آنکار بر چوار نقش کبک کنه بولوب کورنگان * بالاسندین

یا که توغانندین کلگان خطنی بر او قورغه تیل مروپ
 خطقه قاراب تورغان * ایندی شولای اینتو ککان کشی آز
 زمانده یازوتانی باشلاغاچ یازویازده باشلاغاچ نیک
 سیونمسون * نیک یانکی ترلگان کبک بولمسون ❀

۲ باب: یازمق

یازویازمق بیک فائده لی اشدر * تل برله ایتوب بولماسدای
 اشنی یازوب آنکلاتوب بولا * ن قدر یراق یرلرگه یازو
 برله خبر ایشدروب بولا * هر تورلی اشنی یازوب قویسنک
 اونو تمسقه سبب بولا * بر فائده لی سوز یاز سنک قیامتکه
 چاقلی شول سوز یادکار بولوب قالالا * یازو بلمگان کشی
 اوزینک کسب اشلرنده بیک آبطری * حسابلری ایسندن
 چقا * دفتر یا صاسه یازدرر ایچون کشیگه محتاج بولا * اول
 کشی درست یازغانمی یانکاش یازغانمی آنی بلمی * حالی
 بیک چیتون بولا * یراقغه بر او غلینده یا که قزینده یا باشقه
 قرند اشینه خط یازماچی بولسه بیک قیون بولا * بر خبر
 یازار ایچون زار بولا * کشیگه یالونه قایسی چاقده کشیگه
 بلدر مسلك یهوشی بولا * اول وقتده بیگراک قیون بولاده

(۲) دفتر کک یاراقنی بازوب قویه نورغان کتاب

اوزیننک یازو بلمگانینه بیک قایغورا * نیک کچکنه چاغمه
 یازو او گراندم ایکن دیوب بیک او کونه * یازو بلمگان
 کشیننک اش بیک راحت * تلا گان نرسه سیننی حاضر یازوب
 قویا * همه دفتر لریننی اوزی یازا آلا * اوزی قاری آلا *
 تلا گان یرینه خط یازوب یباره * نی قدر یراق یرده بولغان
 کشی برله برگه اولتروب سویلشکان کپک بولوب خط
 صالوشا خبر آلوشا * قلم ارزان نرسه بولسه ده کشی سیننه
 توغری کاسه بیک قیمت طرا * قلمدن کوب خاصیتلر طوا *
 شوننک ایچون برونغی عرب یخشی لری « القلم احد
 اللسانین » دیگانلر * یعنی قلم ایکی تلمنک برسیدر * بلکه
 قلم قایسی چاقده تلدین فائده لیراق ده بولا * مسکوده گی
 کشیده یابخار داغی کشیده یهوشنک بولسه باروب ایتهمسنگ
 تل فائده قیلا آلی * قلم موند فائده قیلا * سننک یهوشنکنی
 شوندا یراق داغی کشیلر گه یهوشدره بیک یخشی آنکلاتا *
 باری سندن یار طی تینلک کاغذ یدی تینلک پوشته
 مارقه سی (۲) کرک * شول یدی یارم تین برله اون منک چاقرم
 یرگه یبار سنکده یازو ونک یخشی بولسه خطنک باروب یتار *
 هم یهوشنکنی بیک یخشی آنکلاتور * یازو بلمسنگ شول
 (۲) مارقه بر بارماق بیتی چاقلی پادشالقدن بولغان چوار کاغذ

چاقلى يراقداغى كشيگه نيچوك سوزيتوشدرمك كرك *
 باروب ايتيم ديسنك ياكه كشي يباريم ديسنك نى چاقلى
 خراجات كرك بولور * شوننك ايچون مكتبدە گى بالالار
 يازواوگرانورگه بيك طر وشالار * وهم درست توغرى
 يازارغه طر وشالار * يازو ومزنى كشي كورگانده عيب
 ايتارلك بولسون * رحمت او قورلق بولسون ديوب *
 يرينه يتكروب يازونى اوگرانالر * آرتق تشلر قويدن
 كرك اورنده كيم قويدن صاقلانالار * «صادق» نى
 «صاديق» «شاكر» نى «شاكير» «عزتلو» نى «عيزتلو»
 «هرمتلوني هورمتلو» ديوب يالغش ايتوب يازمپلر *
 وهم «رحمت الله» نى راحماتوالله «سيف الله» نى «سيفوالله»
 ديوب يازمپلر * هر قايسوزنى كرا گنچه درست ايتوب
 يازالار * مكتبدە طرشوب يازواوگرانوچى بالالارنى كورسنگ
 يازولارنى قاراسنگ ايركسن بالالارنىك او زلرينه اخلاص
 قويدوب او يراتوچپلرينه وخلفه لرينه و آتاوانالرينه
 خبير دعا قیلورسنگ *

﴿ فصل ﴾ يازو يازوغه «كتابت» ديورلر * آقبور
 برله ياكه آغاچ قلم برله يازه تورغان تاش تختهغه «لوحه»
 ديورلر * يازوقاره سينه «حبر» «مركب» «سياهى» ديورلر *

قاره صاو تینه «مجره» «دوات» «سیاهدان» دیور لر * قلم
 صاو تینه «قلمدان» «مقلمه» دیور لر * یازو یول لر یینه
 «سطر» کوب یولغه «سطور» تیگوز یازار ایچون کاغذ گه
 یول ازی تشر و قورالینه «مسطر» دیور لر * برازون
 صور قغه «خط» کوب صورق بولسه «خطوط» خطنی
 توغری صور زار ایچون بولغان تیگوز تخته نی «مخطاط»
 «تیگوز لمه» دیور لر * کشیگه یبار و لاسی خطغه «مکتوب»
 «خط» «نامه» دیور لر * قونا قغه چاقروب یازغان کچکنه
 یازوغه «دعوت نامه» دیور لر * خط بو غچه سینده «لفافه»
 لفافه قایسی شهر ده نی اسملی کشیگه ایدو کینی یازغان
 یازونی «عنوان» دیور لر * کتاب ننگ کوب نوعلری بولور *
 با صمه کتابلری یازوی کبک یازوغه «خط نسخ» دیور لر *
 شوننگ توسلی بولوب دیوار غه آصاتورغان لوحه یازوی
 کبک ایری ایری بولسه «خط ثلث» دیور لر * خلق بو ایکی
 تورلی یازوغه «عربی خط» دیوسو یلشه لر * خلق ننگ
 «فارسی یازو» دیوب ایته تورغان یازولری «خط تعلیق»
 دیگان خطلر بو اوچ تورلی یازو ننگ بر تورلی سیننی

بخشی بیلگان کشیگه باشقه لرینی بلمک بیک چیتون
توگلدرد * آزغنه طرشو برله ده ممکن بولور *

۳ باب: آنکلامق

او قوغان نرسه نی آنکلاو بیک کړک * آنکلاو ننک کړک گین
آنکلی کشی آنکلی بالابارده بلور لر * بیک آنکفر ابالاغنه
بلمسه بلمس * او قودین مقصود او قوغاننی یازوده نی ایتکانینی
بلمک و آنکلامقدر * اگر بر بالا او قوغان سبقنی آنکلامسه
او قو ونده کوب فائده یو قدر * اوزی او قوب او قغانینی
آنکلامغان بالانی خلق بیک عیب ایته * اغزی ایتکانینی
قولاغی ایشتمی دیوب کولکی ایته لر * آنکلاب او قوغان
بالانی هر کم ماقتاب سویلی * بیک آنکلی بیک او تکور *
او قوغان سبقینی حاضر ایتوب بیره * ملا کتاب سویلگان
کوک را هتلندرب سویلی دیلر * کچکنه دین آنکلارغه
اگر انمان بالازور ایغاچده بیک آنکلاو چان بولمی قسقه
غنه خطلمر نیده یالغش آنکلاب او یاتلی بولا * قایو چاقده
یالغش آنکلاب اوزینه زیانده کیتوره * برو قنده
برکشیکه دعوت نامه کلکان * دعوت نامه سیننه یازغان ایکن:
اوتنه درشفی آشارغه کلونکنی «دیوب * بونامه نی بر بالاسی

او قوغانده خلق آلدنده آتاسینه کروب ایتکان «اتی سنی
 شفی اشارغه دیوب چاقرغانلر اولنیلند ای آش ایکن»
 دیوب آتاسی خلق آلدنده بالاسیننک آنکسر لقندین بیک
 او یالغان * بالاسینه صونکندین شلته لب ایتکان آنکلامی
 سو بلیسنک دعوت نامه ده آلی دیگان * شفی آتلی کشی
 چاقرغان اشارغه دیگان دیوب بالاغه آنکلاتقان بالا
 آنکلاغاچ او زیده یرگه کرر لک بولب او یالغان * ایکنچی
 وقتده بو کشیگه بر دوستندین «او تنه من کباب اشارغه
 کرم قیل» دیو یازغان دعوت نامه کیلگان * الگی بالا
 او قوب آتاسینه تیز وک کروب ایتکان * اتی ینه سنک دعوت
 نامه کیلدی بوسینی بیک یخشی آنکلام دیگان * بیک
 یخشی آنکلام دیگاچ آتاسی سوینوب کیتهکن بارک الله
 او غلوم دیو تحسین او قوغان - لکن آشوغچراق
 تحسین او قوغان بالاننک سوزینی ایشوتکانچی صبر
 ایتو کرک ایدی - صونک دعوت نامه ده نی ایتکان دیو
 بالاسندین صور اغان * اولکی دعوت نامه ده گی خطاسینی
 ایسنده توتوب بو یولیده یالغشمیم دیو اتاسینه ایتکان :

کباب آتلی کشی سینی آشارغه چاقرغان دیگان * آتاسی
 فی اشلر گاده بلمگان کولا سیده کیلگمان یغلا سیده کیلگمان *
 فی اشلر گه بلمسه ده آزاراق شلته قیلغاندر * یا که بر بوله گه
 بر رساعت جاوب آصراغاندر *

﴿فصل﴾ درس آنکلاونی «فهم» دیورلر آنکلارغه
 اویلاونی «فکر» اویلاب اویلاب آنکلاب جیتونی
 «مطالعه» دیورلر * اویلاوچان بولغان کشینی «فکر سز»
 آنکسز کشینی «فهم سز» «مطالعه سز» «بی فهم»
 «بی مطالعه» اویلاوچان کشینی «فکرلی» آنکلاوچان
 کشینی «فهمیم» «فهملی» «مطالعه دار» «مطالعه لی»
 دیورلر * شاگردلر برندن سوراشوب آنکلا شورغه
 طرشونی (مناظره) دیورلر مناظره غه استا کشینی (مناظر)
 دیورلر مکتب شاگردلری بر ایکی توری کتاب اوکو
 برله گذه فهملی بولوب یتیمیلر * بلسکه اویلر نده وقتده
 آصات آصات عبرتلی قصه لرنی آنکلاب آتالرینه کونکلر دین
 سویلسه لر شونده آنکلی بولور ایچون فائده بولا *
 وهم علم حساب علم تاریخ اوکو بواشده فائده قیلا *

و دخی اوقی تورغان کتایبندک مسئله لرینی شریکلر دین
سوراشو و آنلر برله مناظره قیلشو بیک یاردم ایته *

۴ باب۔ : بیکلمک

اوقوغان سبقنی کوکله آله لورغه کړک * کونکله
آلغاچ کلاتکه نرسه سالوب بیکلمکان کبک ایسدن چقه مسون
دیوب بیکلاب قویارغه کړک * اگر اوقوغان نرسه لری
ایسند قالمسه برده اوقوماغان کبی بولوب قالور *
اوقوب اوقوبده اوقوماغان کبی بولوب قالسه اوقوب
یروی بوشقه چقار * اماخانلرده مکافات آلا آلمان شاگردنک
اوزینه ده آتا آناسینه ده بیک خورلق بولور * کشی آراسند
کولکی بولور * اوقوغانی بارده ییلکه کیتکان ایکن
دیوب سویلر لر * شاگردلر آراسنده ده اعتبار سز بولور *
آتا و آناسی ده قایغر لر * نی قدر دن بیرلی اوقوتامز اوقوغانی
برده کوزگه کور نمی * اوقوغان بر سبقین قار باصا بارا * نی

۲ کلات یا که کلا دسافلق ایچون آرتق نرسه لری سالوب قویا تورغان
ایودر قریبلرده کوبرک آغاچ دین بولا آشلق سالوب قویالار
بایلارده تاشدین بولا (کلا داوای) دیلر .

اشلرگه د بلمپهز دیوب بیدک خفالنور لار * کونکلر ندین
 بو بالاریننی یار اتمس بولا باشلار لر * ایکنچی بالالار ننگ
 او قوغانلاریننی یخشی بیدکلگمانلریننی کوروب ایشتوب
 آنلارغه بیدک قزغور لر * اول بالالرنی اوزبالالار ندین
 آرتق سویه باشلار لار * مونه ایندی بو یخشی بیدکلگمان بالاغه
 موندین آرتوق خورلق بولمس * او قوغان سبقلریننی
 یخشی آنکلاغاچ بیدکلب اونوتماغان بالالار ننگ او یاوشا گرددر
 آلداغی کونلرده اوزینک یوزین آق ایتارگه طرشقان *
 او قوغان نرسه لر میپلگه کیتمسون دیگان * قار آستینه
 کروبو قالمسون دیکان آنکسزدین آتام یا باشقه برکشی برر
 سوز صوراسه او یاتلی بولایم * امتحان وقتلرند ه خلق
 آلدند کولکیگه قالمیم دیوب آلدین آیاغین کیونگان *
 موندای شاگرد بیدک بختلی شاگرد بولور * اوزینک
 مشقتلنوب او قوغان سبقلریننی یوغالتماغان * وهم موندک
 خلفه سی و آتا و آناسی بیدک راضی بولا * کوب خیر دعا
 قیلار * موندای بالانی هر بالادین آرتغراق یاراتالر * ودخی
 خلق آراسنده یخشی آتاقلی بالابولا هرکم شوندا این بالانک

بولسه ایدی دیوب آرزو قیله ❀ برونغی عقل ایالری
 (علم کو کرا کده بولسون) دیمشله * بیک درست ایتکانلر
 بر او او قوبده علمینی کو کرا کینه آلمسه او قوغان علمی
 باری کتابنده غنه قالا * کتابینی آلوب قویسانک او قومغان
 نادان کشی برله بر بولوب قالا علمی یوقغه حساب بولا *
 اگر او قوغانین یادیله آغان بولسه اول کشیده علم بولا *
 کتاب بولسه بولسه بلوب تور ابلو وی چین بلو بولا ❀
 او قوغان نرسه نی کونکده قالدرو غه فائده قیله تکرار قیلو *
 بلوب آنکلاب یتکور گاچده توقتامی تکرار قیلو کړک * الوغ
 کتابلرده «السبق حرف والتکرار الف» دیگان * معناسی
 سبقنی بر حرف لب آلوب منکرات او قو کړک دیو آنکلاتادر
 و باشقه شاگردلردین سوراشو و مناظره قیلو اونو تمسقه
 سبب بولور * وهم کتابده بولغان مسئله و سوزنی کشیگه
 سویلو بیک فائده قیلور * شوننک ایچون مناظره قیلو چان
 شاگردوهم او زندین آرتده بولغان شاگردلرنی او گراتو چان
 کشی اونو تماو چان بولا * باشقه لردین آنک علمی
 آرتغراق بولا *

او قوغانی سبقنی اونوتقان شاگردنك مثالی برساتو چیننك
 خدمتچیسی و کیتچیسی کبک * کیتچی نی چاقلی طرشوب
 ساتوایتوب فائده ایتسه، ایتکان فائدهسی اوزینه بولمی
 بارده خواجه سیننه بولا * باری کیتچی گه خدمت یالینغه بولا *
 تکرار قیلمای تورغان شاگردنك ده، او قوفائدهسی اونوتغاج
 اوزینه بولمی * مشقت چکو بکنه قالا * فائدهسی ساتو
 فائدهسی کبک ده بولمی * بلکه بتونلای ییلگه او چاه
 او قوغان برسینی یخشی تکرار قیلب بیکلی بارغان شاگرد
 اوزی ساتوایتوب فائده قیلغان خواجه مثالنده * خواجه
 نی قدر فائده ایتسه ایتکان فائدهسی همهسی اوز صندوقینه
 کره باره * فائده ایتکان ساین مالی و صوماسی کو بایه *
 صندوقینه کرگان فائده لرینی یخشی ساقلاسه باره باره زور
 بای بولوب کیتته * بوشا رده همان اوقی تورسه
 او قوغانلرینی یخشی ساقلی بارسه برکوننی یخشی یغنه زور
 بلوملی عقلی کشی بولوب چغار * اگر استاسه ملا بولور
 غاده ممکن بولور * کچکنه وقتده بیکلاو بیک فائده لیدر
 یخشی بیکلانسه اولگانچی اونوتولس * زور کشی بیکلاسه

الايوق بولمى تيز او نوته * عرب حكيملىرى ايتكان
 « الحفظ فى الصغر كالنقش فى الحجر » يعنى كچمكه لكده
 بىكلاو تاشقه نقش تشور وكبك تاشقه تشورگان نقش بىك
 اوز اقه چدى * دورت بش يوز يللق يازولى قبر تاشلىرى
 بولا يازولى بىك آچىق تورغان بولا * شونك اچون كچمكه
 چاقده هر نرسه نى بىكلار گه طر شفق كرك غافل بولماسقه كرك
 ۵ باب : دين تانومق

مكتبه دين سبقينى او قىلار * او قوب اسلام دينىنى يخشى
 تانىلار * ايمان و اسلام - نى ايكىنى بلالر * اهل السنة
 و الجماعة مذهبين يخشى آنكلييلار * و اول مذهبك حق
 ايكاند كىنى و هر كه شول مذهبه بولوفرض ايد كىنى بلالر
 شول علم بر له مکتب شاگر دلرى او زلرىنى ساقلييلار *
 باطل مذهب اعتقادينه كيتودين يراق بولالار * شول پاك
 بولغان اهل السنة و الجماعة اعتقادى سببلى الله نك
 رحمتينه لايق بولالار * شونك اچون شول اعتقاد اوزره
 ثابت بولوب شول اعتقاد و ايمان بر له وفات بولونى
 كو نكللىرى بر له الله دين صوريلر * مكتبه موند اى سبقلرنى

او قويدك كرك * آنى او قولارى بىك تيوش * كچكنه چاقده
مكتبد، ايمان و اعتقادنى يخشى او گرانمسه قايچان او گرنمك
كرك * زور ايغانچه او زينك دين و ايمانينى بلمى
يرو رمينى ❀ ❀ فصل ❀

مكتبد، ايمان و اعتقادنى يخشى او گرانگاچ عهل مسئله لرينى
او گرانالر * طهارت، تيمم، غسل مسئله لرينى نماز
روزه كسب مسئله لرينى او گرانالر * آنلر ننگ هر
قايسينى آنكلاب كونك گه آلا لار پاكلك نجسلك بابلرينى
يخشى او قيلر ❀ شونكا كوره مكتبد، يخشى او قوغان
بالاعهل و عبادت اشلرند، آبطرامى نيند اى صوطهارتكه
يارى نيند اى صويارامى آيرو ببله * نيچوك كيوم نمازغه
يارى نى چاقلى نجس تيسه يارامى يخشى آيور ❀ صو
بلمغاند، نيچوك نماز او قورغه كرك آنى ببله نمازده
نيند اى اشلر كرك نيند اى اشلر درست بولمى باريند
آنكلى مسلمان بالاسينده بو اشلر نى بلمك بىك تيوشلك *

(اعتقاد بر نرسه كه كونكل باغلق و آنكار تمام اشانق
(السنة) رسول الله محمد عليه السلام ننگ يولى (الجماعة) رسول الله
و بارچه صحابه لر جيونى (اهل السنة والجماعة) رسول الله و صحابه لرغه
يارگان و آنلر اعتقادينه موافق اعتقادلى كشيبار

بر مسلمان بالاسی بولوبده اسلامنك عبادت رو شینی
 بلمسه اول بالائی نیچو ك یخشی دیوب ایتور سنك * مسلمان
 بالاسی دیوب سانار سنك * مکتبده چاغنده یخشی بله
 آلمغان کشی کو بساچه زور ایغاچده او گر انه آلمی چی
 نادان بولوب عمر ایتار * اوزیننك عبادتینی یخشی
 او تای آلماس * وهم دینینی ده یخشی ساقلی آلماس * اشی
 بیک خطر بولور * الله ساقلاسون * یاشده دین مسئله لرینی
 او گر انوب قویمق بیک فائده لیدر شوننك ایچون بالاننك
 عقللی و انصافلی بولغانی دین و ایمان مسئله لرینی و عبادت
 کر کلرینی او گر انور گه بیک طر و شا * خلفه سوزینه
 بیک قولاق صالا * او قوغان مسئله لرینی طهارت و نماز
 و روزه ده فرض نیچه واجب نیچه مکر و نه نیچه بار چه سینی
 یخشی بیکلی * کورمان ایشو تکان کشی تحسین او قورلق
 بولا * اما یالقاو بالالار اعتبار سز بولالار * اوزینه و دینینه
 کرک اشلر فی قایغرتمی * او قوغان سبقینی کشی ایچون
 بولغان کبی کوره * عقلی آز بولغانغه کوره بارده اوز
 فائده سینه ایکانینی بلوب یتکورمی * موندای بالا
 جونسز بولابرده ماقتارلق بولی * * فصل * مکتبده

قرآن نی یخشی او قورغه او یر اتالر قرآننی یالغوش
 او قورغه یارامی دیوب بلدر الاره چونکه قرآن الله تعالی ننگ
 سوزیدر الله تعالی ننگ سوزینی یالغوش بوزب او قورغه
 نیچو کیار اسپن یخشی بالالار قایو حرفلرینی درستلب
 حرکتلرینی بیک قاراب او قیلر* و هم علم تجوید که موافق
 ایتوب او قورغه طر و شالار* علم تجوید دیگانهز قرآننی
 یخشی او قورغه او کراتکوچی علمدره اول علمنی
 (بدء الامانی) ده سویلی و هم (قره باش) ده بیان قیلده
 تجوید علمینی قرآن او قورغه بیک او گراته بیک فائده لیدر
 شوننگ ایچون مکتبه قرآن اوقی باشلاغاچده تجوید
 علمینی او گراته باشلیلر* اول یلنده خلفه تل برله آراز
 ایتده ایکنچی یلنده بدء الامانی او قوته بالالر آنی بیک
 یخشی آنکلاب و بیکلاب او قیلر* او چنانچی یلنده قره باش
 او قیلر* او شبور و شلی او قوغانغه کوره مکتبه علم
 تجویدنی بلمگان بالابیک آزقالا* و هم کوبسی قرآننی
 درست او قیلر* چیتد باین قولاق صالحانده حاضر ملالغغه

(۴) بدء الامانی علم تجویدده قسقه چه بیک فایده لی رساله در تاش باصمه ده
 خط نسخ برله طبع ایدل مشدر

چقاتورغان شاگرد اوقی ایکان دیور لیک بولا ❀
 قرآنی شولای کو چکنه چاقه یخشی اوگر انهنک صونگندین
 اوگر انو چیتون بولا بلكه برونه اوگر انه آلمیلار کوب
 کشیلر بولا قار تایغانچی اولمانجی یالغوش اوقوب یوریلر
 کو چکنه وقتدین بیرلی تل خطاغه اوگر انکاچ نیچه یلدر
 شولای خطا اوقوب یرو ب خطاغه کونکاچ نیچولک توزالمک
 کیرک برونه بلمسه الله اوگر انو مکن بولور ایدی * بو
 یالغشقه بیک کونگان شوننک ایچون توزاله آلمی ❀ تلینی
 توزاته آلمغان قایسی کشی ابطر اغاچ (علم تجوید بیک
 کرک نرسه توگل قرآنی بر تور لیکنه اوقسانکده یارار)
 دیوبده جولار لنه عقلی کشی آنک اول سوزندین بیک
 کوله * کولکی سوز دین بیک کولسون الله تعالی نذک
 کلام شریفینی بیک درست اوقو کرک بولماسی کشی
 سوزنیده بزوب یالغشتروب سویلسنک ایاس رنجی *
 منم سوزم آلائی توگل ایدی بوزوب اوزنار توب ایتکان
 دیوب بیک آچولانا * کلام شریفنی شریعت بیورغانچه
 اوقوما ینچه باری اغز او نکا ینچه اوقونیاچوک یاراسین
 شوننک ایچون شریعتده قرائتی یخشی بولماغان کشینی

امام ایتار گه یارامی * اگر نیچوک او قوغانده ده یارارلق
بولسه شریعت قراءتنی تپک شورمس ایدی * نیتی و اخلاصی
درست بولسه یاراردیوب ایتورایدی * آلائی ایتمهگان
درستلر گه قوشقان ❀

(۲) باب — : خلق توز ایتمک ادب او گرنهک

چین یخشی کشی کورکام خلقلی کشیدر * کورکام خلقلی
کشی الله تعالی گه یقین ، بنده لر گه ده بیک سیوکلی کشیدر *
کورکام خلق کشینی بختلی قیله * کورکام خلقلی کشیننک
کونکلی راحت جانی طناچ بولا * هرکم آندین راضی بولا *
هرکم قاشنده ماقتاولی بولا * اما خلقسز کشی یعنی یمان
خلقلی کشی اینک نچار کشی بولا * الله تعالی دین یراق بولا *
خلقغه ده یمان کورنه * خلقننک برده یار اتمغان کشیسی بولا
* هرکم آندین زیان کوره * هرکم آنی یمانلی کشی آراسنده
قدرسز بولا * خلقسز کشی اوزیده بیک زیان کوره * جانی
بورچولی کونکلی طناچسز بختی کیری بولا ❀

اطاعت = بوی سونهق = قولاق صالحق .

خلق و فعللرننک باشی و اینک اولی الله تعالی نی تانوب
آنکا اطاعت قیلیمقدر * « سوأل » الله تعالی نی تانومق

نیچوک « جواب » الله تعالى باردر * وهم بردر * هیچ
 شریکی و تینکی یوقدر * هر نرسه نی بلگوچی ایشتکو چیدر
 هر نرسه نی کورگوچی * هر نرسه گه قدر تلی * تلاگوچی
 سویلاگوچی * بار قیلغوچی * یوق قیلغوچی * رزق
 ویرگوچی دیو اعتقاد قیلمقدر (سؤال) الله تعالى گه
 اطاعت نی روشلی (جواب) الله تعالى ننگ امر لرینه بوی
 صونهق یعنی بیورغان اشلرینی قیلهق نهی قیلغان
 یعنی طیغان اشلر ندرین طیولهق برله بولور * هر بنده ننگ
 موینینه اول لازم بولغان وظیفه سی او شبو الله تعالى گه
 اطاعتدر * (سؤال) ینه قایسی معرفت و اطاعت واجب
 (جواب) الله تعالى ننگ رسولی محمد صلی الله علیه وسلم نی
 یخشنی تانومق و آنکا اطاعت قیلهق واجب * (س) محمد
 علیه السلام نی روشلی تانومق واجب (جواب) محمد
 علیه السلام الله تعالى ننگ اینک آخرگی پیغمبر یدر * دین
 و شریعت او گراتور ایچون بنده لرینه یباردی * آنکا (قرآن)
 اسملی اوزیننگ کتابینی ایندردی * وهم آنک پیغمبر
 ایدکین راستلار ایچون آنک قولندن تورلی تورلی مجزه لر

اظهار قیلدی * (س) - رسول الله صلی الله علیه
 و سلم ننگ نسب شریفی نیچوک قایویرلک کشی (ج)
 پیغمبر محمد صلی الله علیه و سلم عرب نسلندین * قریش
 قبیله سندین * هاشم نسلندین ۲ * اتاسی عبد الله در آننگ
 اتاسی عبد المطلب * آننگ اتاسی هاشم * بو هاشم نسلی
 مکه مکرمه شهریننگ حرمتلو نسللری ایدی * محمد علیه
 السلام مکه ده توغدی * قرق یاشنده پیغمبرلک کلدی *
 بولنوب بولنوب قرآن اینده باشلاری * اون اوچیل مکه
 کافرلرندین کوب جفا کورگاچ یثرب ۳ شهرینه کوچدی
 آندک وچکچ او نوچی یلده دنیا قویدی * قبر شریفی
 یثرب شهرنده در * (س) رسول الله صلی الله علیه و سلم
 (ج) - رسول الله صلی الله علیه و سلم ننگ بیور قلرینی

(اظهار) اچق کورستهک (پیغمبر) خبر ایلتوچی معناسنده فارسینر
 رسول و ایلی پی معناسینه توغری کبله (مجزه) عادتده بولمی تورغان شینر
 پیغمبر قولنگ کور ننگان اشدر (نسب) نسلدر (۲) عرب جنسی اول طور
 بوونلرغه بولنه بوونلرغه (قبیله) دیوب ایتلر اول بوونلرنگ قورلی
 و ایننگ هر منلی سی (قریش) آنلی بووندر * قریش قبیله سی تورلی
 تارماقغه بولنه آننگ ایننگ شرافتلی تارماغی هاشم تارماغینر تارماقغه کاه
 (عشیره) دیوبده ایتوله (فاملیه) دیگان سوزگه توغری کبله

(۳) یثرب مدینه منوره شهریندر *

قبول ایتمک و طییغان نرسه لرن دین طیولمق * و آننک
 قیلغان و ایتکان سنتلرینه کمال اخلاص برله ایارمک برله در
 (س) - بونلر دین قالا کیه گه اطاعت واجب * (ج) آنا
 آناغه اطاعت واجبدر * آنلر بالاننک بولوینه سبب
 بولغانلر * تربیه قیلوب او ستر لر * اوزلرینه بولسه
 بولماسه بالاننک تماغینی طویدر و غه استون باشین
 بوتایتور گه طر و شالار * بالانی هر وقت یخشیلقغه دیملیلر *
 نی قوشسالار ده بالاننک اوز فائده سی اچون قوشالار *
 شوننک اوچون آنلرننک سوزلرینی طنکلامق بیک
 و اجبدر * آنلرغه فائده تیکر و گه طر شمع لازمدر * آتا
 اناسینه اطاعت ایدوب آنلرغه یخشی خدمت ایتکان بالا
 ماقتاوی بالا بولا * دنیا ده و آخرتده بختلی بولا * صونکنده
 اوزیده بالا لرن دین فائده کور و چان بولا * اما آتا اناسینه
 قارشو تورغان * آنلرننک خیردعالرینی آلمان * آنلرنی
 رنجوتکان بالا برده ایگلوک کور می هر کم قاشنده یمان کورنه *
 آنی خلق آلدانوق یمانلقغه بختسزلکگه یوراب توره لر *
 آتاسینی یا اناسینی رنجوتدی آننک آخری یمان بولور
 ایگلوک کورمهس دیوب سو یلشه باشایلر * هم اخیرده

شولار ایتکانچه بولا * آندی کشی اوزبالا سندین ده فائده
کورمی یهانلقغنه کوره *

فصل

ودخی علم اوگرتوچین استاذغه اطاعت قیلیمق و اجبدر *
علمنک قدری بیک الوعدر * اوگراتوچیننک قدری ده
شولای بیک الوعدر * استاذغه خدمت ایتمک و بیورقلرینی
توتیمق و یاردم قیلیمق تیوشلیدر * استاذینی راضی قیلغان
و آندین خیر دعاء آلفان شاگردکیم و خوار بولی * دنیا ده
و آخرتده امیدلی بولا * اما استاذین قدر لهگان کشی و آنکا
اطاعت قیلهغان شاگردیمان حالده بولا * علمندین فائده
کورمی * دنیا ده برکتسز بولا * آخرتده هم توتقون بولور
شریعت بوینچه استاذنک حقی آتاقندن الوغراقدر *
ودخی باشقه الوغ و یخشی کشیلرگه بوی سونمق و انلردین
ادب ساقلامق ماقتاوی اشدر * شوننک ایچون عقللی بالالار
آتا آنالارینه، استاذلارینه اطاعتلی بولغان کبی باشقه الوغ
کشیلرگه ده اطاعتلی بولالار * هرکه دین خیر دعاء آلالار
وتحسین ایشوتالر * اطاعتسز لکده بالاغه فائده ده بولی *

اوزیننك نچار و یهانلقنغنه کورساته * رنج و گنه آلوب قاللا

﴿ فصل ﴾ اللہ تعالیٰ گہ و رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم گہ

اطاعت قیلاو چیننی (مطیع) (صالح) (مؤمن کامل)

دیور لر اطاعت قیلماغان کشیننی « عاصی » « فاسق »

دیور لر آتا آناغہ یا کہ استاذغہ اطاعت قیلماوغہ (عقوق)

اطاعت قیلماغان کشیگہ (عاق) دیور لر ﴿

صدق . کذب .

صدق بیک کور کام خلیقدر * کشیننك درجه سیننی آر تدره

تورغان صفتدر * اللہ تعالیٰ قاشنده وهم بنده لر قاشنده

سیوکالی بولوغہ سبیدر * راست سوزلی کشی کرک الوغ

بولسون کرک کوچک بولسون بیک اشانچلی کشیدر ﴿

کذب یعنی یالغان سویلاو بیک یهان خلیقدر * شریعت

بوینچه حرام و گناه اش * عقل و خلق قاشنده بیک مذموم

صفتدر * شونکا کوره کشیگہ یالغانچی دیسنك بیک آچولانا

بیک رنجی * حتی یالغانچی بالاغہ ایتسنکده یوکلامی *

اوزیننی یالغانچی ایتاسی کیلمی ﴿ بس هر بالاغہ اوزیننی

راست سویلاوچی ایتارگہ طر شفق کرک * یالغان سویلودن

بيك قاقچمق كرك * يالغان سويلب اوزيني كناهغه
 تشورمسون * هم خلق آراسنده اوزيني اشانچسز كشي
 ايتمسون * بر يالغانى بلونگان كشيننك راست سوزينه ده
 خلق اشانمس بولا * و دخی افترا دن بيك ساقلنمق لازمدر
 افترا كشيگه جالاجاقمقدر * افتراغه (بهتان) (تهمت)
 ديوبده ايتورلر * مثلابر بالا يالغانلاب حسن سبقيني
 بلمدى يايسه ثابت اوينادى يايسه عمرگه خلفه شلته
 قيلدى ديوبولمغاننى سويلسه افترا و بهتان قيلغان
 بولور * بويك يمان صفتدر * آخرنده افتراقيلغوچى
 اوزى زيان كورر * خلق آراسنده آبرو بى توگلور *
 افترا قيلونمش كشيننك رنجوى توشر * هونداى
 خلقلردن بيك ساقلنمق كرك * اوزين اوزى قدر سز
 اعتبار سز اشانچسز قيلمه سقه كرك

﴿ فصل ﴾

راست سوزلى كشيگه (صادق) يالغانچيغه (كاذب)
 بيك يالغانچى بولسه (كذاب) ديورلر افتراچيغه
 «مفتري» ديورلر *

عدالت . ظلم .

کشیدگه ظلم قیلوق دخی بیک یمان خلیقلردیندر * ظالم
 کشی اینک یمان کشیدر * الله تعالی غه دشمان و بند ه گه
 دشمان کشیدر * ظالمنی سو یگان کشی برده بولمهس *
 ظالمننک کوب تور لیدی بار در هر قایو سندنین ساقلانو
 واجبدر * بر اوننک آچه سپینی آلسه * یا که آنکاسوقسه
 یا که آنی سو کسه * یا که او یالتسه همه سی ظلم بولور *
 ظلم قیلغو چیننی ظالم دیور لر * ظلم قیلونمش کشی
 مظلوم بولور * ظلم قیلوق انسانغاده خاص تو گلدر *
 باشقه حیوانلر غاده ظلم قیلوق درست تو گلدر * مثلاً
 آتقه صغر غه تیو شسز سوقسه * یا وقتنده طو یدر مسه *
 یا کو چیندین آرتق یوک سالسه * یا که آرتق چابسه
 بارده ظلم بولور * قیلو چی کشی گناهلی یمان کشی
 بولور * وهم اور نسن اتکه و باشقه حیوانغه تاش
 ارغو تمق سوقمق کبی خلیقلر یمان ظلم خلیقلدر * ساقلنمق
 واجبدر * هر ظالم اخیر ده جز اسپینی اوزی تابا *
 مظلومنک حق برده ضایع بولمی هر اشدہ ظلمدین

ساقلمق عدالتدر * بو عدالت بیدک کور کام خلقدرد *
 کوب ثوابلی صفتدر .

کبر = الوغلانو تواضع = توبانچیلک

کبر: کشی اوزینی باشقه کشیدین یوقاری والوغ کور مکردر
 تواضع: اوزینی توبان و کچکنه توتیق . کبر یهان
 ومذموم صفتدر * الله تعالی کبرلی بولغان کشینی
 دشمان توتار * آنک درجه سینی تشورر * تواضعلی
 کشینی دوست توتار * آنک درجه سینی کوتارر * کبرلی
 کشی خلق آراسنده ده بیدک سیوکسز کشیدر * آنکا دوست
 کشی برده بولمی * کبرلی کشی بر بلا وقضا کورسه
 برده قزغانوچی بولمی * بیدک کبرلی ایدی جزاسون
 تابقان دیلر * اما تواضعلی کشینی هر کم دوست کوره *
 آنک قایغرو چپسی کوب بولا * شونک ایچون بالارغه
 کو چکنه دین کبر دین ساقلانوب تواضعلی بولورغه
 طر شیق کرک * تواضع صفتی برله الله تعالی غه و بنده
 لر گه سیو کلی بولورغه اجتهاد ایتیک کرک *

﴿ حکایت ﴾

بر الوغ دولتی بای تاوق قوورمه سی آشارغه اوتورغاچ

بر فقیر سائل صدقه سور اغان * بای وقتسز سور ایسنک
 آشاغانده بور چپسنک دیو سائلنی شلتله لب بر نرسه ده
 بیر ما ینجه نومید ایتوب یبارگان ❀ بر وقتده بو بای
 خاتونی بر له بز و لشوب خاتونیننی آیورغان * خاتون
 ایکنچی ایرگه بارغان * بایتاق کونلر اوتکاج خاتون ننگ
 ایکنچی ایری تاوق قو و رمه سی آشارغه اوتورغان ایکن
 بر سائل صدقه سور اغان * بو ایر خاتونیننه اشبو تاوقنی
 شول فقیر گه آلوب بیر دیکان * خاتون تاوقنی بیر گانده
 اول سائلنی تانوغان خاتون ننگ اولگی ایری ایکن ❀
 حیران بولوب صونکی ایرینه سویلگان * صونگی ایری
 ایتکان اول ایرنکدین آشاب اوتورغاننده صدقه سور اغان
 فقیر من ایدم منی تخفیف قیلوب کبرلنوب قودی *
 الله تعالی آنی منم کونمه فقیر لککه قالدردی * منکا بو قدر
 دولت بیردی * وهم آننگ خاتونیننی نصیب ایتدی دیو
 الله تعالی ننگ قدر تینه و حکمتینه حیران قالغان وهم
 الله تعالی گه شکرانه قیلغان .

غَضَب . حِلْم . صَبْر . اِنْتِقَام . عَفْو .

غَضَب آچولانمق بودخی مذموم خلقدرد * غضبدین کوب
 زیان توغادر * غضبلی کشی اوزینه وهم کشیگه کوب
 ضرر ایتوب صونگندین بیدک اویکنچکه قالا * اوتکاچ اویکنو
 فائده قیلیمی آچولانورلق اش بولغاندا ده حِلْم کَرک *
 آچولانمی اوتکار سنک اوزنکنده شادلانور سنک * کشی ده
 بیدک شادلانور * وهم بیدک ثوابلی بولور سنک * برکشی
 سنکا ضرر تیور سه ده انتقام قیلور غه یعنی اوچ آلور غه
 طر شمه * عفو قیل سنک بیدک یخشی بولور * وهم عفو
 ایت سنک یمانلق برله انتقامدن آرتغراق انتقام بولور *
 حتی قولنکدین کیلسه آننک یمانلقینه قارشسی سین آنکا
 یخشیلق ایت * سین مروت قیلغان بولور سنک *
 استون بولور سنک * الله تعالی قاشنده و بندهلر قاشنده
 چین کشی بولور سنک * بر ونغیلار ایتکانلار : یخشیلقغه
 یخشیلق هر کشیننک اشیدر ، یمانلقغه یخشیلق ایر کشیننک
 اشیدر * بیدک کور کام خلقلی یخشی کشی دیوب شوندا ی
 کشیدین کورگان ضرر غه تحمل ، غضب اوزننده صبر

و حلم ، انتقام اور نند، عفو قیلو چان بولغان کشینی
ایتور لر *

﴿ حکایت ﴾

امام ربیع مصر اور امانده او تو ب بارغانده اوستینه بر
تغراق طولی کل تاشلاغانلار * امام ربیع آتندین تشوب
کوب مشقتلنوب کیوملرین سلو ککان * بونلرغه جزاء
بیردر بیک یمان اش قیلدی لر دیوب امامغه ایتو چیلر
بولغان * برده آچولانمغان * او تقه لایق کشینی کل برله
قالدر غاچ آچولانویاراماس دیوب یولینه کیتکان .

کرم = سخاوت = جود . بخل = خست *

مالنی محتاج آدنگه ویرمک آزمو کوبهویو خسل کشیده
یاردم ایتمک جومردلقدر * عربچه « کرم » « سخاوت »
« جود » دیور لر جومردلق بیک مهدوح صفتدر * دنیا د،
و آخرتده آبرویلی بولوغه سببدر * بخیل و خسیس کشی
یعنی صاران کشی بیک خوار کشیدر * خالقغه و خلقغه

(۲) ربیع جبزی امام شافعی شاکردلرندن ۲۵۰ هجری قمری ده وفات
بولمشدر رحمه الله تعالی *

دشمن کورلمش کشیدر * بس هر کمه جوهر دبولمق -
تیوشلی اورندین مالینی قزغانمی صرف قیلیمق لازمدر *
محتاج کشیلر نه یاردم ایتمک دین و علم یوللر نده یاردم
ایتمک هر بر انسان اورزینه تیوشلیدر * صارانلق
عارلگندین اورزینی خلاص قیلوغه طرشمق کرکدر *

❖ فصل ❖

جوهر دلغغه (کرم) (سخاوت) (جود) دیورلر *
جوهر د کشیغه (کریم) (سخی) (جواد) دیورلر صارانلقغه
(بخل) (خست) (امساک) دیورلر صاران کشیغه
(بخیل) (خسیس) (همسک) دیورلر *

❖ حکایت ❖

مأمون خلیفه گه بغداد دین شامغه کلگاچ بریر دین قابچق
قابچق آچه کلگان * خلیفه: سفر مشقتینی مین یالغز غنه
تارتمادم باریده منکانیاچوک تیوش بولسون (دیوب بار
آچه نی یاننده بولغان یولد اشلرینه الاشکان * خلیفه بو
اشنده اول آچهغه نفسینی یبارموی برله قناعت ایتکن!

مأمون خلفاء عباسیه دیندر هارون الرشید ننگ اوغلیدر اسمی عبدالله
بیک عالم و حکیم خلیفه در ۲۱۸ نه ده وفات .

یولداشلرینه بیرو برله عدالت قیلغان * آنلرغه
 همه سیننی بیروب تمام ایتو برله سخاوت قیلغاندر *
 اوچ تورلی کورکام خلق قیلغان *
 اسراف . معاش . اداره

اسراف نرسه فی ضرور قدر ندین آرتق تو تمق و فائده سز گه
 صرف قیلیمقدر * کوب مالده ده بولا آن نرسه ده ده بولا *
 مثلا طهارت آغانده کرکندن آرتق صوتو کهک * اشکه
 یارارلق کاغذ و چوپرا کنی چه بلسکه تاشلمق کبک
 اشلرده اسراف بولا * اسراف شریعت حکمنیچه حرام اشدر
 آخرتده عذابقه سببدر * دنیا ده برکت کیتوینه اغیرده
 فقیر بولو غه سببدر * عقلی کشیلر آراسنده بیک عیب
 خلقدرد * اسراف دین هر کم ساقلنمق تیوشدر * بولغان
 مالنی کرکمس ارنغه تو تمسقه تیوشدر * هر مال و نرسه
 الله تعالی بییرگان نعمتدر * بنده اول نعمتنک قدرینی
 بلمسه الله تعالی آنی آرتدر * اگر بر بنده نعمتنک قدرینی
 بلمسه الله تعالی اول بنده دین اول نعمتنی آلور * شوننک
 ایچون کو برک و قتده بایدین فقیر لککه توشکان آدلر

اسراف و کبر سببلی توشکان بولالار * مالننک قدرینی بلوب
 کرک اورنده قزغانهی توتسه اول کشی معاشلی و هم اداره لی
 بولا * یعنی اوزیننک دنیا اشینی ایلندروگه اوستا کشی
 بولا * کوبسناچه اول کشیدین مال و دولت کیتمی *
 مالنی اسراف قیلیم قدرینی بلیم دیوب حاجت
 اورندین قسوده یارامی * کرک اورندین قسقان کشینی
 «لئیم» خسیس «دیور لر» بواشده مذوم اشدر *
 مثلا برکشی دولتینه موافق اهل و اولادینه نفقه
 بیرمه * فقیر و مسکینلرگه صدقه بیرمه * قوناق
 صیلامسه * آچلی توقلیغنه تر و ب بار تابقانی
 صدوقغه جیسه بیک نچار حالده بولور * کتاب قاشنده
 وهم خلق آراسنده یهان کشی بولور * چین لئیم
 و کشیلکسن آدم بولور * آلایده یارامی بولایده یارامی
 بلکه تیوشسن اورندین قسوب کرک اورنغه قزغانهی
 چامه برله راحتلنوب توتوب معیشت قیلیمق کرکدر
 کورکام خلق و ماقتا ولی صفت و یخشی ترکک او شبودر *

عبرت

الوغ شیخلردین بر شیخ ایتهدر ایدی مال قیو کبی قیودین

صوفی اولچاوسز کوب آلسنک صوی بتوب کیتته * برده
 آلمسنک صوی بزوله * برچامه برله آلوب تورسنک
 صوی یانکارب یخشی بولوب توره «بس مالنیده چامالاب
 یخشی اورنلرغه توتوق کرک ایگان * آز آرتابولسه ده
 یوغالتمی ضرور بولمغانده یخشی نیت برله جیوب
 ساقلوق کرک * آز آرتابولسه ده کوب زمانده کوبایور *
 مال برله دینکنی ساقلارسنک * آبروینکنی
 ساقلارسنک * آخرتنک ایچون یخشی آرق حاضرلرسنک *
 جونلی عقللی بالاکچکنه دن اویلی فهملی بولا * برتین
 یکی تین آچھسی بولسه یوق بارنرسه آلوب آشاب
 اویناب بتورمی اناسینه ساقلارغه بیره * یایسه
 توباسی تیشوک بیگی صدوققه سالوب قویه بارا *
 اولبالازور ایغانچی بایتاق صوماسی جیولوب توره *
 برکوک کرک صاتوغه کرشورگه یاری *

✽ حکایت ✽

بربالا مکتب دین بوغچه سیننی کوتارب ادب برله ایوینه
 قایتوب بارغانده برپادشاه اوچراغان * سلامدین صونکره
 آرالارنده اشبوروشلی سوزلر بولغان پادشاه: اوغلوم

قایدہ باردنک * شا گرد : مکتبکہ * پادشاه : نی اوقیسنک *
 شا گرد : کلام شریف * پادشاه : سبقنک قایدہ * شا گرد -
 سورہ بقرہ نی تمام قیلدم آل عمرانغہ کرشدم * پادشاه :
 سبقنکنی بلدنکمی * شا گرد الحمد لله بلدم سبقینی بلمگان
 شا گرد کہ یو وقتدہ قایتورغہ اذن بیرمیلر * پادشا : مه شول
 بر آلتون تنکہ نی آل حلوا آلورسنک * شا گرد : معذور
 توتنکز آلا آلمیمن * پادشاه : عجبانی ایچون آقچه
 یاراتمپسنکمو * شا گرد : خیر یاراتامن ولکن آتام
 بو آلتوننی قایدین آلدنک دیومندین شبہہ لنور *
 پادشاه : پادشاه بیردی دیورسنک * شا گرد : آتام اینانماس
 پادشاه بیرسہ برگنه آلتون بیرمس کو برک بیرردیور *
 پادشاه کچکنہ شا گردننک بویله خوش جوائینہ
 خوشلانوب بتون کیسہ سیننی آلتون تنکہ برله
 تولدرپ یبارگان ❀

مَـنَـتْ ، ثَبَاتْ

بر باشلاغان اُشده تمام ایتکانچی چدامق « منانت »
 اسلی کورکام خلقدر * (ثبات) دیوبده ایتورلر *
 عقلی سلامت کشی بر اشکہ کرشکانچی اویلار *

و بلوردای کشیلر گه کینکاش قیلور * ج-زاف
 کروشمس * اویلاب کینکاش ایتوب کرشکاج اول
 اشنی تمام ایتمی هیچ تاشلاماس یاق یاقدین کشیلر
 وسوسه بیرب « بولای اشلاب یخشی بولمس موندین
 باشقه اش یخشیراق ایدی » دیسه لرده تمام ایتمی
 قویماس * بو خلقنی (ثبات) دیور لر بیک ماقتاوی
 خلقدر اما برکشی بر اشنی باشلا ساده تمام ایتمی
 تاشلاسه اونکها غانلق بولا * « ثباتسن » « قرارسن »
 کشی آتلی بولوب قالور بوندای کشینک بر اشینه ده
 اشانوب بولمی چوار یور کلی کشی بولا * آدم دیگان
 ثباتلی بولسون باشلاغان اشنده دائم ، ایتکان
 سوزنده ثابت بولسون آلا ی بولسه چین کشی بولمی ❀

❀ ادب ، تربیه ❀

« ادب » دیگان سوز بر الوغ سوزدر * کوب معنایی
 شاملدر * « تربیه » دیگان سوز دخی اوشاندا قدر * بر
 آدمینک اینک یوقاری درجه گه مندر وپ ماقتاسنک کیلسه
 (ادبلی کشی) (تربیه لی آدم) دیسنک بولغانی * وهم
 آدمنی اینک توبان درجه گه تشورب یهانلهق بولسنک

(ادبسن) (تربیه سز کشی) دیو قاقسنک جیتکانی * عقل،
 فهم ایگاسی بولغان کشی شول قدر دین آنکلار. عجبابو
 ادب، 'تربیه' دیگان سوزلر بوقدر معنای آنکلاتور ایهمش
 ادب لیلک تربیه لیلک بنده نذک اینک یوقاری درجه ده کشی
 بولمقی ایهمش * ادب سز لک تربیه سز لک اینک توبان نچار
 کشی بولمقی ایهمش * بولای بولسه بزبالالر و بارچه
 شاگردلرنی ایچون اوزمزی ادبلی و تربیه لی قیلورغده،
 ادب سز لک دین و تربیه سز لک دین قوتقار غه تر و شمایهن *
 تر و شایق تر و شایق تر و شو برله هر نرسه بولا دیلر * ادبلی
 بولو غه تر و شایق * تربیه لی بولو غه تر و شایق * ادبسن
 حیوان بولماق تربیه سز نادان بولماق * ادبلی بولمقی
 ایچون نیلر کرک ایکان * نیندای اشلر برله کشی ادبسن
 بولا ایکان بارنده بلایو کده ادبسن لک نرسه لرن دین
 ساقلانایق ادبنی خلفه دن اوغرنا یوک * ادب اوغر تکان
 کتابلرنی اوقیق آنکلایق * خلفه ایته : ادبسن بالالرننک
 رو شلرینی بلسانکنز ادبسن لک فی روشده ایکانینی یخشی
 آنکلار سز * عیسی علیه السلام دین سور اغانلار (ادبنی

كمدین او گزندك) دیوب (ادبسنلر دین او گزندم) دیو
 جواب بیرگان * یاراتماغان اشنی کوز برله کور سنك
 یمانلقین آنكلارغا آندین ساقلانورغا او نکایراق بولا ❀
 ادبسنلر وتر بیده سنلر توغر یسی انسان قیافتنده بولغان
 حیوانلار در آنلر اول آتا انالرینی بیک الوغلاماسلار *
 ازغنه اشده آنلارنی بور چورلار * آنلارغا آچو برله تمقرب
 سوزایتورلر * آنلر بیرگان کیومنی وطعامنی یاراتماسلار
 بر خدمت بیورسه لر اخلاص برله اشلمسلر * یوق بار
 اشکه او پکلاب خفا قیلورلار * آنلر بیرگانگه قناعت
 قیلماسلار * آنلار دین اذنسز اورامغه و باشقه بیرگه چغارلار
 بارلار * آنده مونده قویولغان آقچده غه و غیر نرسه گه
 خیانت قیلورلار * کرانده چهغانده سلام بیرمسلم ❀
 مذکور صفتلر و خلقلر بارده ادبسنلر کدر همه سن دین
 ساقلنمق کړك * آندای فعللر فی هایچ و قتده قیلیمسقه
 تر وشو کړك وهم ادبسن بالالراستاد و خلفه لرینی ده بیک
 حرمتلیمسلر * آلا رآلدنده سویلا شو دین قورقمسلر * قایو
 چاقده یالغان سوز برله آلا رنی آلدارلار * مکتبکه قوشقان

ساعتده کلوب یتمسلم * قوشقان سبق و یازونی تمام ایتوگه
 تر و شمسلم * وهم باشقه اوز لر ندین الوغ کشیلرنی رعایه
 قیلمسلم * الار ننگ الدندین یرو ر لر * الارغه سلام بیرو مسلم
 خدمت بیور سه لر بوی صونمسلم * آلا ر دین اوزوب
 سوز گه کور و شور لر * موند ای اش لر دین ساقلنمق تیوشلیدر
 بارده ادبسن لکدر * ادبسن بالاننگ اوزایشی بالالار
 آراسنده ده عالی و ادبسن لکی کورنوب توره * مثلاً ادبسن
 تربیده سن بالایکنچی بر بالاغه اوچراغانده سلامسن اوچرار
 ادبسن سوزایتور * یا تر تر یا که صوغار یا چه تور یا بور کینچی
 باصار * یا بر نماز او قوغانده نمازنی رعایه قیلمس شایارر
 یرر، کولر * ودخی ادبسن بالای او ر امده نرسه آلوب آشار *
 مکتبده چاغنده سبق بولوب وقتسن آشار * فائده سن
 قچقروب یوکروب یرور * کشی الدنده استبراغه اولتورور
 کشی الدنده استبراقور تور * کشیگه یونالوب تکورور *
 کشی الدنده فائده سن ماقتانور * منم فلان نرسه مبولدی
 منم فلان نرسه سن نکندین آرتق و فلان دیمک کبی عیب
 بولغان سوز لر سو یلر * اوز ندین الوغنی تعظیم قیلمای

باطر ایوب سوز باشلار * فی روش برله بولسه ده بر او فی
 او یالتور * یانچوک بولسه ده قور قوتور * شوندا ای اشلر دین
 بارندین ساقلنمق و اجبدر * بارده ادبسر لکدر ❀

« حیاء = او یات *

ادبسر لک اشلر کو بسی او یاتسر لقدین کلور * او یاتلی کشی
 کوب وقتده ادبلی وتر بیه او و گرانگان بولا * رسول الله صلی
 الله علیه وسلم دین کو چرلدی ایتکان که (حیاء « او یالو »
 ایمان ننگ یار تپسی) دیو

❀ حکایت ❀

حضرت لقمان حکیم دین اوغلی صورادی که ا گر بنده فی بر
 نعمتده اختیار لی قیلسه لر قایو نعمتی اختیار قیلیمق کerk
 حضرت لقمان دین فی اختیار قیلیمق کerk دیدی * ا گر ایکی
 نعمتده اختیار لی قیلسه لر دیو صور اغانده دین برله حلال مالنی
 آلمق کerk مال آرقه سنده طمعدین قوتولو رسنک دیدی *
 او چ نعمتده اختیار لی قیلسه لر قایو لارنی آلمق کerk دیو
 صورادی * جواب بیردی دین حلال مال سخاوت کerk دیدی *
 دورت بولسه قایولر کerk دیگانده دین ، حلال مال ، سخاوت

حیا ضرور دیدی * بش نعمتده اختیاری بولسه قایولاری
 کرک دیگمانده دین، حلال مال، سخاوت، حیا، کورکام خلقنی
 اختیار قیلیمق کرک * زیرا که هر کمده بوبش نعمت بولسه
 اول آدم الله تعالی ننگ صایلانمش بختلی قلملرن دین بولور
 دیدی رحمة الله تعالی .

حییت

حییت اصلده بر نرسه نی ضرر دین سا قلامق معنا سنده در
 حییت غایته کورکام خلق و ماقتا ولی صفتدر حییت سز لک بیک
 مذموم خلقدر هر آدم او زیننی وهم اهل و اولادیننی قبیح
 اشلر دین و یمان خلقدر دین سا قلا رغه کرک * و انلرغه یمان
 اش یوکلانوینه نچار اسهده قالولارینه راضی بولمسقه کرک
 وهم قرنداش و قبیله سی ایچون اهل قریه سی ایچون
 او شانداق بولمق کرک * ودخی هر وقتده دیندا اشلریننگ
 فائده سیننه تر و شفق و آنلر ایچون یخشیلق کوتمک
 و آنلر نی یمانلقدین قوتقاروغه اجتهاد قیلیمق لازمدر * ودخی
 و طنداشلری ایچون کذلک یخشیلق استامک آنلر ننگ
 فائده سیننی باشقه و طن خلقینک فائده سندین آلدن

تو تهق تیوشلیدر ❀ بس هر کم مذکورر و شده بولسه
 کور کام خلقده بولور حمیتلی و چیکسز ماقتا ولی آدم
 بولور * اگر مذکورر و شننک خلافاچه بولسه یعنی
 اوزیننک یا که اهل و عیالیننک یمانلقده و یمان آتده
 بولوینه راضی بولسه حمیتسز آدم بولور عاقل آدم لر
 قاشنده بیک عیبیلو بیک توبان درجه دهگی کشی
 بولور و اوشانداق دینداشلیری ایچون قایغور مسه
 وانلرننک فائده لرینه تر و شمسه دین تانوماس حمیت
 بلهس بر حیوان کبی بولور * وهم اوزیننک و طنینه
 دوست بولسه و طنی ننک فائده سیننه التفات ایتسه
 بیک مذموم صفتده بولور عقلی الوغ آدم لر آلدنده
 آندای کشیگه برده قدر و اعتبار بولماس .

والحمد لله

